

Постарина плаћања у готову.

Privredno - kulturne
Matice
za Sjevernu Dalmaciju

Државно издаваштво Шибенику
Р. бр. 211-19. 7. и 1. сати
ГЛАС

Izlazi četvrtkom.

Привредно - културне
Матике
за Сјев. Далмацију

Godišnja pretplata za našu državu 40 din., za
Ameriku 2 dolara, a za ostalo inostranstvo 80 din.
Članovi Matice dobivaju list besplatno.
Primjerak 1 din.

Шибеник, 1. Октобра 1931.
БРОЈ 114. ГОДИНА III.

Vlasnik »Privredno-kulturna Matica za Sjev. Dalmaciju«
Uređuje Sekretarijat Matice.
Telefon br. 3 — Broj ček. računa 38.242

Proširivanje naše organizacije

Kada smo se prvi put poslije rata sastali na dogovor o saradnji u privrednim i kulturnim pitanjima — u Zemunik 1925 godine, a zatim u Benkovcu 1926 godine — i ako su iznešena osnovna pitanja, na čijem se ostvarenju mora raditi, još se nije ukazivao jedan siguran put, kojim se mora ići. I 1928 godine, kada smo osnivanjem „Privredno-kulturne Matice“ jasnije označili privredni i kulturni program Sjeverne Dalmacije, približili smo se bliže jednom pravom programu, ali još uvijek nijesmo bili obuhvatili sve one potrebe, koje naše prilike ističu. Tek pokretanjem osnivanja „Privrednog Saveza“ 1929 godine i njegovim ostvarenjem prošle i ove godine došli smo sasvim do svog pravog cilja, a na nekadašnjoj skupštini u Kninu (25. o. mj.) konačno smo utvrdili osnove svih pravaca našeg rada u privrednom, prosvjetno-kulturnom, zdravstvenom i socijalnom radu.

Učesnici skupštine.

Iz Beograda su došli gg. dr. Stev. Z. Ivanić, direktor Centralnog higijenskog zavoda, dr. Bogoljub Konstantinović, šef odjeljenja za socijalnu higijenu, dr. Karlo Šnajder, upravnik Saveza zdravstvenih zadruga.

Iz naših krajeva bilo je: učitelja (22), ljekara (14), sveštenika (8), te načelnika i predstavnika općina, jedan veliki broj težaka i drugih redova društvenih iz: Obrovca, Žegara, Đevrsaka, Kistanja, Benkovca, Zemunika, Promine, Drniša, Vrlike, Grahova, dok su skupštinu pozdravili iz Zrmanje, Sinja i drugih mjesta. Bili su predstavnici zdravstvenih zadruga: (Zemunik, Obrovac, Žegar, Vrboška na Hvaru, Đevrske, te Knina, Kistanja, Kosova i drugih u osnivanju.)

Predmet raspravljanja.

U raspravljanju u kojem su učestvovali gg. dr. Ivanić, dr. Konstantinović, dr. Šnajder, dr. Jovanović, dr. Čatović, pop Pajo Zelić, učitelj Ležaić, šk. nadzornik Škovrlj, Stevan Macura, pop Milivoj Jelača, Ante Beritić načelnik iz Vrboške, Veljko Pokrajac,

načelnik Knina, Milan Urukalo, načelnik Obrovca i dr. ispitivala se je potreba i mogućnost higijenskog rada na selu, a na konferenciji poslije podne donijele su se odluke o organizaciji rada.

Potreba higijenskog rada na selu

U pitanju potrebe higijenskog rada po našim selima svi su bili jednodušni, jer u nijednom drugom kraju i ne postoji takova potreba kao baš kod nas u Sj. Dalmaciji, gdje pored malarije, tuberkuloze i drugih raznovrsnih bolesti, te opće klonulosti našeg svijeta nema nikakvih uslova ni za liječenje ni za higijensko življenje. Ni jedan naš seljak nema lijepo uređene kuće, pristojnog zahoda, čubrišta, staje, svinjaka, kokošnjaka. Njega djece ne postoji, o prosvijećenosti ženske čeljadi ni govora nema. Siromašan je čovjek u nemogućnosti da se liječi. Nijedna ustanova ne može izvršiti svojih zadataka dok se ne izazove saradnja mnogih saradnika iz širokih narodnih slojeva.

Postoji li mogućnost rada na selu?

Nevolja gola — najbolja je škola, pa i kod nas je baš ta nevolja pokrenula ljude da se bave sami sobom i svojim pitanjima privrednim, prosvjetnim, zdravstvenim, koja su međusobno povezana. A niko drugi ne može ni pomoći ljudima, dok se sami ne maknu. Po svim našim mjestima ima ljudi, koje tište zajedničke nevolje, pa je samo potrebno, da se svi oni koji to osjećaju, nađu jedni drugima na pomoći. Kraj pojave toliko učitelja, sveštenika, ljekara, težaka i predstavnika raznih ustanova i zanimanja jasno je da su mnogi i kod nas uvidjeli, da ima jedan jedini put preobražaju narodnom, a to je put udruženih snaga i saradnje. Mnoge organizacije po raznim našim mjestima svjedoče, da se to može i provesti, gdje ima *barem jedan čovjek*, koji će pokretati pitanja, koje potrebe nameću, i probati ljude za organizirani rad.

Način uspješnog rada

I dosad je kod nas bilo rada, mnogi su se naponi ulagali, da se prilike poprave, ali većih uspjeha nije bilo, jer su se malo pokretali oni, kojih se to i tiče, a čovjeku niko ne može pomoći dok on sam o sebi ne počne misliti i raditi. Naš veliki prijatelj g. dr. Đorđe Radin, jedan od glavnih posrednika Amerikansko-jugoslaveske zdravstvene akcije na selu, prolazeći ovih dana kroz naš kraj, čudio se je kako su i do sada mnoga sredstva potrošena, ali bez pravoga rezultata, jer se nije oslanjalo na organizaciju privatne inicijative, sa čijom je saradnjom jedino moguće rješavati pitanja, koja se tiču samoga naroda.

Naše zdravstveno pitanje najkrupnije je pitanje narodno, jer je ono ujedno i socijalno i privredno i kulturno pitanje.

Zdravstveno zadrugarstvo dalo je najljepše uspjehe od svih drugih pravaca rada u Srbiji, i s pravom je rečeno da je to najveći pokret, poslije ujedinjenja u našoj državi i najljepše djelo, što je stvoreno.

Naše općine koje izdaju velike izdatke za zdravstvo moći će samo pomoću zdravstvenih zadruga popraviti naše očajno zdravstveno stanje.

Naš „Zdravstveni savez“

Da se i ova naša najvažnija pitanja bez zastoja pokreću i rješavaju na skupštini je izabran jedan odbor, koji će rukovoditi kod nas zdravstvenim pokretom. To je naš „Zdravstv. savez“. Pored „Privredno-kulturne matice“, čiji je zadatak, da pokreće sva kulturna pitanja, koja se mogu ostvariti u našim krajevima i prilikama, a u vezi sa našim privrednim pitanjima, koja su osnova svemu, i pored „Privrednog saveza“, koji okuplja naše zadružne organizacije, — Zdravstveni savez“ razvijaće higijenski rad, koji je za naše prilike najpotrebitiji. Te naše tri organizacije naše su trojstvo međusobno povezano koje obuhvata sve pravce rada, koji je u našim prilikama potrebit i mogućan.

„Zdravstveni savez“ u čijoj

se upravi nalaze predstavnici zdravstvenih zadruga i općina te nekoliko izabranih težaka, učitelja, sveštenika i drugih redova naše narodne inteligencije počeoće odmah provoditi u djelo utvrđeni program. Naročito je korisno za naše općine da stupe u vezu sa upravom „Zdravstvenog saveza“ kako bi proveli što prije ovu organizaciju u svom kraju, jer se kod nas sama sobom nameće saradnja općina i zdravstvenih zadruga, kao najuspješnija i najjeftinija.

Pred kongres Saveza zdravstvenih zadruga

U Beogradu 25 oktobra održaćće se kongres Zdravstvenih zadruga iz cijele zemlje, a poslije toga će se pregledati neke zdravstvene zadruge po Srbiji, koje su bliže Beogradu; vidjećće se kakva su kulturna djela na selu ostvorena u jednoj lijepoj saradnji državih ustanova i organizirane privatne inicijative.

Molimo sve one prijatelje, koji bi želili ići na kongres u Beograd i kasnije obići ustanove po Srbiji, da nam se *odmah* jave, da možemo kod nadležnih urediti pitanje povlastice na željeznicama. Sa malim troškom ovo je prigoda, da i naši ljudi vide i ostalu braću zadrugare i one lijepe žive kulturne spomenike koje su oni stvorili po svojim selima, gdje će nas najsrdačnije dočekati kao svoje goste.

Uprava Zdravstvenog saveza.

Nabavka sjemena

Da bi se kvalitet naše pšenice, raži i ječma podigao, odredilo je Ministarstvo poljoprivrede, da se iz Državne poljoprivredne zaklade toga ministarstva dodijeli banovinama dva milijuna dinara. Primorskoj banovini dodijeljeno je 100.000 din. Banovina će za taj novac nabaviti sjeme i razdati ga, na jednogodišnju pozajmicu, preko sreskih poljoprivrednih referenata, valjanim poljoprivrednicima za sjetvu ove jeseni, a uz obavezu, da primalac ima vratiti jednaku količinu sjemena iduće godine po žetvi od istog roda. Ovako dobiveno sjeme razdaće Banska uprava u idućoj godini onim poljoprivrednicima, koji u ovoj godini ne budu dobili sjeme.

